

Keszonosok az Astoriánál

Amikor az Astoriánál legkalapácsok pergőtüével megkezdődött az aluljáró-csata — remélem, így jegyzik fel Budapest annalesaiban —, a mérnökök pontosan tudták, mikor érkeznek el a alájt bátran felszaggató a régi várfalak ellen ügögleges irányban támadó munkások a talajviz szintjéhez
1963. április 28-án
Az emberek lába alatt

cuppogni kezdett a víz, az építésvezetőség bevette az első keszonos brigádokat, de az időpontok és a tervek között veszedelmes eltérés kezdett mutatkozni. Mert az igazat megvallva, ezek a keszonosok csak alkalmi alakulat voltak. Müller József helyettes építésvezető megvakarta üstökét:
— Jöjjenek az igazi keszonosok!

Ez is megtörtént. Mene közben ugyan alkalmazták egy kis újítást, amiről a változatosság kedvéért a mérnökök hallgatnak szemérmesen, mert ezek között a kemény emberek között a szemérmes hallgatás olyan ragadós, mint a régi hajadonok között a pironkodás. Annyit azért sikerült kihámozni a hosszú hallgatásból és hmggetésekből, hogy négy vaskarót levertek két méter mélyre a szekrény alsó födémje alá, azokat egy tárcsával úgy szabályozták, hogy a szekrény süllyedését három centiméteren belül meg tudták állítani, s milliméter

pontosággal szabályozni. Ha számításba vesszük azt, hogy az omladékos talajon süllyedő, több tehervonat rakományának megfelelő súlyról van szó, akkor ez nem is olyan elhallgatni való újítás. De azért elhallgatják.
Augusztus harmincegyedikén elkészült a már lesüllyesztett A-szekrényt ferdén átvágó lejtaknacsonk betonlagúja s a műszakról érkező Ráczt azt mondta a forró tus alatt Schwarcz Zsigának:
— Tudod, mit csinálunk ezután?
— Nem tudom.
— Levisszük azt a kis kasznit.

Két kapitány

Az igazi keszonosok, a földalatti építésén tizenkét évvel ezelőtt összeverődött s a keszón magasnyomásában összeforrott brigádok azonban másutt dolgoztak. A Könyves Kálmán körüti főgyűjtő csatorna építésén, ahonnan két brigádot vezényeltek át az Astoria alatti frontszakaszra. Előbb Schwarcz Zsigmond brigádját, majd két hét múlva Ráczt Tiborét. Amikor az alagút munkában járatos munkások és műszakiak meghallották a két híres brigádvezető vezénylését, felvillant a szeme a szürke agyaggal, sóderrel és görgeteges talajjal birkózó embereknek:
— Itt a két kapitány!

jesitmény, de a két kapitány ezalatt »egymás ellen« is harcolt.
Nemes küzdelem volt ez, valóságos lovagi torna, melyben hol Ráczt emelték ki a nyeregből Schwarczékát, hol fordítva. A viszony ma is olyan évődő, kötekedő, ugrató köztük, mint tizenkét éve, de az évődés, a kötekedés hangja mély, dörmögő, meleg és testvéri. Amikor együtt ülünk a főhadiszálláson, a másodikkal érkezett Ráczt Tibor azt mondja Schwarcz Zsigának:
— Eljöttünk dajkálni benneteket!
Mire Schwarcz Zsiga:
— Bezzeg mi taxival rohantunk, amikor nálatok szakadás volt.

Az a kis „kaszni“

Az a »kis kaszni« húsz méter átmérőjű betongyűrű, amelynek a súlya 1750 tonna, vagyis 105 nehéz vasúti vagon terhelése. Ez a körmeretű szekrény iktatódik a már végleges helyén pihenő A-szekrény és az aluljáró közé, itt ér véget a mozgólépcső, itt lesznek a földalatti pénztárai... Amikor a hosszú beszélgetés után kimentünk az építkezésre, egy sovány öregember, akinek collostok fityeg a zsebében és szemüveg fityeg az orrán, így fogadta fiatal mérnökünket:
— Fél métert süllyesztettem...
A két brigád éppen váltotta egymást. Schwarczék lefelé igyekeztek, Ráczt viszont pirostra fürödve, simára fésülve és borotválva — fényképszhez, mivel negyedszer érték el a szocialista

brigád címet. Schwarczék még csak háromszor s emiatt meglehetősen morgó hangulatban voltak, mivel a heti tervfeladatban is Ráczt vannak elől. Schwarcz Zsiga csöndesen dörmögött:
— Bezzeg a Könyves Kálmán úton tizenkét hónapból tizenegyszert mi voltunk elől.
A díjbirkózó természetű Ráczt Tibor a vállára ütött:
— Ha valami lenne, fényképezés után itt vagyunk a sörözőben.
Szeptember huszonötödikén az Astoria keresztelésénél megnyílik a közúti forgalom. S az aluljáró? A keszonosok összeszenéznek:
— Azt éppen nem lehet pontosan tudni, de hogy november hetedikén együtt sörözzünk, az erősen valószínű...
Baróti Géza

Süllyed a szekrény

Schwarczék akkor már jócskán belesegítettek a gyalogos aluljáró északi falának építésébe, amibe kerek ezer köbméter betont építettek bele, amikor elkezdődött a Rákóczi út torkolatában az úgynevezett A-szekrény süllyesztése. Ez az A-szekrény 9,60 méter széles, 20,60 méter hosszú és 11 méter magas vasbeton szekrény, amelyet 22 méter mélységbe kellett lejtatni. Schwarczék, bár korántsem tartoznak a hetvenkedő természetű emberek közé, ezzel fogadták a munkára érkező Rácztékát:
— Megcsináljuk határidő előtt?
— Ha magatok nem tudjátok, bezállhatunk a játékba.
Közöttük ez a hang immár tizenkét éve törvényszerű.
A szekrény idomtalan, nagy teste június nyolcadikán érte el a talajviz szintjét, amikor az igazi keszonos munka kezdődik. Ennek a szekrénynek az lesz a feladata, hogy a benne épített ferde betonlagút, az úgynevezett lejtaknacsonk vezesse a mozgólépcsőt az Astoria aluljáróból a földalatti vasút állomásáig, ami lé-

nyeges mélyebben fekszik, mint a kéreg alatt elhelyezett első pesti »Rondo«...
Persze, más brigádok is dolgoztak a munkán, ne legyünk igazságtalanosok, de most Rácztékáról és Schwarczékéről van szó, a két válogatott együttesről, amelynek a munkája általában ebből áll:
— A vasbeton szekrény két méter húszas vágóélekkel süllyed a földre. A vágóélek fölött helyezkedik el az alsó födém, amely alá magasnyomással levegőt szivattyúznak, ez az 1,65 atmoszférai nyomás pedig kiszorítja a vizet. A munkások bezsilipelnek, leszállnak és kézi munkával, nehéz talajban légkalapáccsal kivágják a földet a vágóél alatt, majd beomlasztják s a kitűrődött földet szálítókaszban a külvilágra küldik.
Horváth Gyula meséli ezt, a műszak fiatal mérnöke, aki másfél éve jött ki az egyetemről, zippzáras cowboy-nadrágot gyúr a gumicsizmájába, övtől felfelé viszont meztelen. A keszonosok hallgatnak. Kevésbeszédű emberek.

Milliméter pontosan

Június nyolcadikán érte el a szekrény vágóéle a talajviz szintjét, amikor már tetemes idővesztésben voltak az építők és július huszonkilencedikén jelentette a fiatal mérnök az építésvezetőségnek:
— Az A-szekrény a helyén van.
Ekkor viszont már tetemes időnyereségben voltak. A kettő közé esik a két brigád — s a többi brigád — lovagi tornája, amelyről azonban olyan szemérmesen hallgatnak,

mint a régi lovagok, akik megvittak egymással az arénában, azután elnyerték a királykisasszony keszkenőjét és új ellenfél után néztek. Természetesen nem ment ilyen egyszerűen, mert a szekrény kivágásának, ahol a lejtakna kurta csonkja majd bekapcsolódik a már szilárdan beépített Astoria aluljáró kivágásába s a kettő közé most süllyedő körszekrény kivágásába — pontosan kellett illeszkedni.
Milliméter pontosan.